

השיקולים המיוחדים הניצבים בפני המתכנן

דירות

לנכים

מאחורי מירב פלוקוביץ'

בית א. מזרחי, רמת אביב, תל אביב
תכנון: אדריכלית מיכל יפתח-רותם, 1992

בבניין תאומי השיש, בניין מפואר ברמת אביב ג', הפכה דירה סטנדרטית לדירה מעוצבת, הולמת את צרכיו של הנכה. לשם כך בוטלו קירות, הוחלפה רצפה, הוגדלו חללים, הורחבו מסדרונות ומעברים, ואיתם פתחים ודלתות. עבור דייר נכה צה"ל, שמתנייע בביתו על כסא גלגלים ולעיתים על קביים, תוכננה דירה זו שמאפשרת לבעליה להגיע לכל איזור בה, במירב הנוחות. התכנון כלל את הארכיטקטורה ואת עיצוב הפנים.

מאחר שהדייר נמצא שעות רבות בבית והדירה מהווה את הנוף העיקרי שאליו הוא נחשף מדי יום, שימת הלב של המתכננת לאסתטיקה, לנוחות ולסביבה מניימת-עין היתה כפולה ומכופלת. "ריבוי השעות שלו בבית אילץ אותי ליצור מספר פינות ישיבה, מעבר למקובל בבית טיפוסי. הדירה בנויה סביב חלל מרכזי גדול, שקירות נמוכים וקצרים מחלקים אותו באופן סימטרי ל-3 פינות הישיבה: האחת לטלוויזיה, השנייה למסיקה והשלישית משמשת כספרייה. הרעיון הוא לאפשר לכל פעילות של בעל הבית בדירה פינה נפרדת, במטרה לגוון ככל האפשר את מספר המיקומים שלו במשך

היום", אומרת האדריכלית מיכל יפתח-רותם. הריהוט בדירה מינימלי ומותאם לצרכי בעליו. הוא מוצמד לקירות ומשאיר מרווח מירבי במעברים. הספות מותאמות לנכות המסוימת, חלק מהשולחנות מעוגג לקיר כדי לחסוך ברגליים,

רחבים, מינימום ריהוט, פרטים מיוחדים בחדרי האמבטיה שתוכננו על פי דרישות פונקציונליות והפכו לאלמנט מעוצב. פרטים בחדר הרחצה תוכננו לנוחות בעל הבית. החלל מתחת לשיש הושאר פתוח, כדי לאפשר גישה עם כסא גלגלים.

הבית ממוקם כך, שמגובה מסוים ניתן ליצור קשר עין ממנו אל הים ואל הדיונות של נחל אלכסנדר. אחת הדרישות של הדייר לפני התכנון הסופי היתה לצלל אופציה זו, חצר ריתוקו לכסא גלגלים. המתכנן ניסה שלוש גישות למימוש דרישה זו: האחת, יצירת

מטב כלי בבית א. מזרחי, אדריכלת מיכל יפתח-רותם

מיפסל פנימי או חיצוני עליון שהגישה אליו היא דרך כבש (רמפה) פנימי או מעלית פנימית. השנייה, יצירת חצר פנימית עגולה, שתוחמת בתוכה כבש מתעגל עד למיפסל העליון, והשלישית, יצירה של כבש חיצוני לבית. הוחלט על האפשרות האחרונה כדי למונע בזבוז של שטח פנימי.

הכבש מקיף את הבית בשיפוע מתון מאוד, צמוד לשלושה קירות חיצוניים וכבדרך אנב יוצר גגון מעל היציאה הראשית לגינה שבמיפסל התחתון. מיפסל הגג שאליו מגיע הכבש מרוצף ומותחם על ידי פרגולת בטון, ארובה עגולה, ומעקה שחלקו מסיבי וחלקו מסגרות ברזל, על מנת לאפשר צפייה מירבית לנוף. מבקרים ללא מגבלות הליכה יוכלו להגיע לגג דרך מדרגות מתכת מחוררות, שיוצרות המשך לכבש המשופע.

מפאת מגבלותיו של הדייר נקבע כי הבית יהיה בן קומה אחת ובעל גג שטוח בעל גישות. כדי להימנע

צמוד לאמבטיה תוכנן מושב בנוי מחופה בקרמיקה, שמאפשר לדייר גישה נוחה לאמבטיה ממצב של ישיבה. הדירה הזו מכילה שני חדרי אמבטיה ושירותים. אחד מהם מיועד לאורחים, אך הוא משמש גם את בעל הבית: כיום תחתון עם מישטח שיש משולש פנימי מוקם בו כך, שפרט לניצול הפינה הוא משאיר חלל מרכזי פתוח ורחב דיו עבור הדייר. חדר הרחצה הפרטי של המארח תוכנן צמוד לחדר השינה שלו. אמנם, הקירבה הזו מיושמת בבתי סטנדרטים מטעמי נוחות גרידא, אך לדברי המתכננת, בביתו של נכה נוספות לה משמעויות פונקציונליות חשובות.

בית ע. מגן, חופית תכנון: אדריכל יוסי אלקלעי, 1990

ביישוב חופית, במרחק של כשני ק"מ מחוף הים, תוכנן בית עבור נכה צה"ל, המרותק לכסא גלגלים חשמלי וזקוק למלווה.